

ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΑΠΟ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΝΟΣΟΥ

Ατύχημα από βίαιο συμβάν είναι και η νόσος του εργαζομένου, εφόσον προήλθε από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια κάποιου εξωτερικού αιτίου. – Τούτο συμβαίνει είτε όταν κατά την εκτέλεση της εργασίας διαμορφώθηκαν εκτάκτως δυσμενείς συνθήκες, που δεν είναι συμφυείς προς τους συνηθισμένους όρους παροχής της, είτε όταν η απασχόληση του εργαζομένου εξακολούθησε, έστω και υπό κανονικές συνθήκες, μετά την εκδήλωση της νόσου, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή της, αφού στην τελευταία περίπτωση ο εργοδότης, που οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί να αξιώσει τη συνέχιση της απασχόλησής του και εάν δεν τον θέσει εκτός υπηρεσίας, οι συνθήκες παροχής της εργασίας αποβαίνουν εξαιρετικές και ασυνήθιστα δυσμενείς, προσλαμβάνοντας έτσι τον χαρακτήρα του βίαιου συμβάντος.- Στην τελευταία περίπτωση βασική προϋπόθεση για τη μετατροπή των κανονικών συνθηκών εργασίας σε ασυνήθιστες και εξαιρετικά δυσμενείς, μετά την εκδήλωση της νόσου του εργαζομένου, είναι η παραβίαση της έναντι αυτού υποχρέωσης πρόνοιας του εργοδότη. – Δεν υπάρχει, συνεπώς, εργατικό ατύχημα με την ανωτέρω έννοια, όταν ο εργοδότης δεν γνωρίζει, ούτε αγνοεί υπαίτια ότι ο εργαζόμενος είναι ασθενής και γενικότερα ότι η κατάσταση της υγείας του δεν επιτρέπει την εξακολούθηση της απασχολήσεώς του.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρο 1. Α.Κ. άρθρα 288 και 662.

Πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, κ. Θεόδ. Αποστολόπουλος
Εισηγητής, ο αεροπαγίτης, κ. Ι. Δαβίλας
Δικηγόρος, ο κ. Νικ. Γαβαλάς

Κατά την έννοια του άρθρου 1 του κωδ. ν. 551/1915, που εφαρμόζεται και στη ναυτική εργασία, ατύχημα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση ή με αφορμή την παροχή εργασίας είναι και η νόσος του εργαζομένου, εφόσον προήλθε όχι από τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του οργανισμού του, ακόμη και αν αυτή οφείλεται στους δυσμενείς μεν, συνηθισμένους όμως και σύμφυτους προς την παροχή της όρους της εργασίας, αλλά από την έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια κάποιου εξωτερικού αιτίου. Τούτο συμβαίνει είτε όταν κατά την εκτέλεση της εργασίας διαμορφώθηκαν εκτάκτως δυσμενείς συνθήκες, που δεν είναι συμφυείς προς τους συνηθισμένους όρους παροχής της, είτε όταν η απασχόληση του εργαζομένου εξακολούθησε, έστω και υπό κανονικές συνθήκες, μετά την εκδήλωση της νόσου, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή της, αφού στην τελευταία περίπτωση ο εργοδότης, που οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί να αξιώσει τη συνέχιση της απασχόλησής του και αν δεν τον θέσει εκτός υπηρεσίας, οι συνθήκες παροχής της εργασίας αποβαίνουν εξαιρετικές και ασυνήθιστα δυσμενείς, προσλαμβάνοντας έτσι τον χαρακτήρα του βίαιου συμβάντος (Ολ.Α.Π. 937/1975). Στην τελευταία περίπτωση, άρα, βασική προϋπόθεση για τη μετατροπή των κανονικών συνθηκών εργασίας σε ασυνήθιστες και εξαιρετικά δυσμενείς, μετά την εκδήλωση της νόσου του εργαζομένου, είναι η παραβίαση της έναντι αυτού υποχρέωσης πρόνοιας του εργοδότη και γι' αυτό ακριβώς δεν υπάρχει τέτοια παραβίαση και συνακόλουθα εργατικό ατύχημα με την παραπάνω έννοια, όταν ο εργοδότης δεν γνωρίζει, ούτε αγνοεί υπαίτια ότι ο εργαζόμενος είναι ασθενής και γενικότερα ότι η κατάσταση της υγείας του δεν

επιτρέπει την εξακολούθηση της απασχολήσεώς του (Α.Π. 944/2001, 528/1997, 226/1987). Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε τα εξής: Δυνάμει σύμβασης ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίστηκε στον Πειραιά στις 7.9.1999 μεταξύ του ενάγοντος-αναιρεσειόντος και της δεύτερης εναγομένης-αναιρεσίβλητης η οποία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της πρώτης εναγομένης-αναιρεσίβλητης αλλοδαπής εταιρείας και της οποίας (2^{ης} αναιρεσίβλητης) ο τρίτος εναγόμενος-αναιρεσίβλητος ήταν νόμιμος εκπρόσωπος, ο πρώτος προσελήφθη, ως πλοίαρχος με παράλληλη εκτέλεση και των καθηκόντων του ελλείποντος ανθυποπλοίαρχου, στο με σημαία Παναμά φορτηγό πλοίο «H.S.» χωρητικότητας 5161 T.D.W., που ανήκε στην πλοιοκτησία της πρώτης αναιρεσίβλητης, αντί μηνιαίου μισθού 1.200.000 δραχμών. Για την ως άνω πρόσληψη ο αναιρεσειών υποβλήθηκε, κατόπιν εντολής της δεύτερης αναιρεσίβλητης, σε ιατρική εξέταση από τον παθολόγο ιατρό Σ.Γ., ο οποίος αφού διαπίστωσε ότι: α) το καρδιοαναπνευστικό σύστημα αυτού εμφανίζεται άνευ παθολογίας, β) η κοιλιά του είναι ελεύθερη άλγους και κηλών και γ) ότι δεν έχει αιμορροΐδες και με την από 1.6.1999 έκθεσή του αποφάνθηκε ότι είναι κατάλληλος προς εργασία. Ακολούθως, το Εφετείο απέρριψε τον αγωγικό ισχυρισμό του αναιρεσειόντος ότι από οκταετίας περίπου, πριν την πρόσληψή του, έπασχε από ελεγχόμενο σακχαρώδη διαβήτη και ότι ο εξετάσας αυτόν ως άνω ιατρός αποφάνθηκε, για την καταλληλότητά του ως πλοίαρχου, γνωρίζοντας την πάθησή του αυτή, ως αβάσιμο με την αιτιολογία ότι: α) ο σακχαρώδης διαβήτης, όπως είναι γνωστό τοις πάσι, ανιχνεύεται με αιματολογική εξέταση, στην οποία δεν ισχυρίζεται ότι υποβλήθηκε ο αναιρεσειών και στην οποία εξέταση οπωσδήποτε θα είχε υποβληθεί αν την πάθησή του αυτή την είχε κάνει γνωστή στον εξετάσαντα αυτόν ως άνω ιατρό, β) ο εν λόγω ιατρός στην άνω έκθεσή του τίποτα δεν αναφέρει περί σακχαρώδους διαβήτη και γ) οι αναιρεσίβλητοι δεν προέκυψε ότι γνώριζαν την πάθηση αυτή του αναιρεσειόντος, γι'αυτό και τον προσέλαβαν, δεδομένου μάλιστα ότι ενόψει της γνωστής μεγάλης προσφοράς εργασίας ναυτικών χειρών και στον τομέα της ειδικότητας των πλοίαρχων, η δεύτερη αναιρεσίβλητη δεν είχε κανένα λόγο να προσλάβει τον διαβητικό αναιρεσειόντα ως πλοίαρχο στο ως άνω πλοίο και έτσι να διακινδυνεύσει όχι μόνο τη διακυβέρνηση του πλοίου, αλλά και τα εν γένει συμφέροντα της αντιπροσωπευόμενης πρώτης αναιρεσίβλητης εξ αυτού του λόγου, αφού η κατάσταση της υγείας αυτού ήταν εξαρτημένη από ιατροφαρμακευτική και διαιτητική υποστήριξη, η οποία εντός του πλοίου, λόγω συνθηκών, θα ήταν άκρως προβληματική. Συνεπώς – συνεχίζει το Εφετείο – αποδεικνύεται ότι ο αναιρεσειών, στην προσπάθειά του να εξεύρει εργασία προς βιοπορισμό αυτού και της οικογένειάς του, απέκρυψε την ως άνω πάθησή του από τους αναιρεσίβλητους οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, δεν γνώριζαν τίποτα περί αυτής. Το ως άνω πλοίο υπό την πλοιαρχία του αναιρεσειόντος εκτελούσε κανονικά, χωρίς κανένα πρόβλημα, τα ταξίδια του μέχρι το τέλος του Μαρτίου 2000, όταν ο αναιρεσειών, ενοχλούμενος από πόνο στα νεφρά, επισκέφθηκε προς εξέταση ιατρό στο Χιούστον του Τέξας των Η.Π.Α. Ο ιατρός αυτός, διέγνωσε ότι υπήρχε πρόβλημα στους νεφρούς του τον υπέβαλε στην κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή. Στη συνέχεια το πλοίο υπό την πλοιαρχία του ασθενούς αναιρεσειόντος απέπλευσε για το λιμάνι, Κορίντο της Νικαράγουας χωρίς ο τελευταίος να ενημερώσει την πρώτη αναιρεσίβλητη για την εν λόγω κατάσταση της υγείας του. Κατά την επταήμερη διάρκεια του πλου η υγεία του αναιρεσειόντος, εν αγνοία της εργοδότης του (1^{ης} αναιρεσίβλητης), επιδεινωόταν προοδευτικά, διότι εμφάνισε αιματοουρία, υψηλό πυρετό, έντονη ζάλη και λιποθυμικές τάσεις. Στις 9.4.2000 το ως άνω πλοίο κατέπλευσε στο λιμάνι Κορίντο της Νικαράγουας και ο αναιρεσειών ευθύς αμέσως εισήχθη στο εκεί Νοσοκομείο «Asistenitia Medica de Occidene S.A.». Το Νοσοκομείο αυτό με την από 13.4.2000 βεβαίωσή του αναφέρει ότι κατόπιν εξετάσεων διεγνώσθη ότι ο αναιρεσειών πάσχει από επιπλεγμένο διαβήτη 498 MG/DL, από οξεία πυελονεφρίτιδα από αιμορραγία κύστεως, από χρόνιες αιμορροΐδες, από αναιμία 30%, από νόσο του πεπτικού συστήματος, από τοπική παθολογική δερματίτιδα και από υποσιτισμό. Επίσης, η

ασφαλιστική εταιρεία με την επωνυμία «Western Medical Assistance Inc», στην οποία ο αναιρεσείων προφανώς είχε ασφαλιστεί από την πρώτη αναιρεσίβλητη για τον κλάδο υγείας, κατόπιν ιατρικής εξέτασης και σχετικής έρευνας, βεβαιώνει με την από 10.2.2002 γνωμάτευση των ιατρών της ότι αρχικά διαγνώστηκε στον αναιρεσείοντα κατά την εισαγωγή του στο ως άνω νοσοκομείο στις 9.4.2000 μη αντιρροπούμενος σακχαρώδης διαβήτης, διαβητική οξέωση, διαβητική νεφροπάθεια και επιπλοκές, αιμορροΐδες και πεπτική νόσος. Ότι εν τέλει διαγνώστηκε, βάσει κλινικών και εργαστηριακών εξετάσεων, ότι οι ως άνω επιπλοκές της υγείας του αναιρεσείοντος είναι αποτέλεσμα του μη αντιρροπούμενου τύπου II σακχαρώδους διαβήτη από τον οποίο πάσχει. Ο αναιρεσείων συνέχισε να νοσηλεύεται στο ως άνω Νοσοκομείο μέχρι τις 14.4.2000 που εξήλθε. Στη συνέχεια, αεροπορικώς, με έξοδα της πρώτης αναιρεσίβλητης, επέστρεψε στην Ελλάδα και την επομένη 15.4.2000 εισήχθη στο ενδοκρινικό τμήμα του Π.Γ.Ν.Α. Γ.Γεννηματάς. Προηγουμένως στις 11.4.2000 επέβη στο ως άνω πλοίο ο αντικαταστάτης του πλοίαρχος Γ.Γ. ο οποίος απεστάλη εσπευσμένα, κατόπιν ειδοποίησης των αναιρεσίβλητων περί της κατάστασης της υγείας του αναιρεσείοντος από τον Α΄ Μηχανικό του πλοίου Ι.Π. Σημειωτέον ότι για πρώτη φορά αναγράφηκε από τον αναιρεσείοντα στο ημερολόγιο της γέφυρας του πλοίου ότι αυτός (αναιρεσείων), λόγω ασθενείας, νοσηλεύεται στο πλοίο από την Παρασκευή 7.4.2000. Με την αναχώρηση του αναιρεσείοντος για την Ελλάδα (14.4.2000) λύθηκε και η συνδέουσα αυτόν με την πρώτη αναιρεσίβλητη σύμβαση ναυτικής εργασίας. Ακολούθως, ο αναιρεσείων νοσηλεύτηκε στο ως άνω νοσοκομείο (Π.Γ.Ν.Α. Γ.Γεννηματάς) μέχρι τις 4.5.2000, που εξήλθε από αυτό λόγω απορρύθμισης του σακχαρώδη διαβήτη από τον οποίο έπασχε (διαβητική κετοξέωση) και λόγω περινεφρικού αποστήματος το οποίο παροχετεύθη. Στη συνέχεια νοσηλεύτηκε από 10.5.2000 έως 23.5.2000 και από 3.7.2000 έως 6.7.2000 στην οφθαλμολογική κλινική του ίδιου ως άνω Νοσοκομείου, όπου υποβλήθηκε σε αντιγλαυκωματική επέμβαση, ένθεση βαλβίδος στον δεξιό οφθαλμό και σε χειρουργική επέμβαση καταρράκτη στον ίδιο οφθαλμό. Περαιτέρω, κατά τα χρονικά διαστήματα από 5.12.2000 έως 6.12.2000, από 16.1.2001 έως 18.1.2001 και την 6.2.2001 νοσηλεύτηκε στο Β΄ Οφθαλμολογικό Τμήμα του Π.Γ.Ν. Κοργιαλένιο – Μπενάκειο Ε.Ε.Σ. Ο δ/ντής του Οφθαλμολογικού αυτού τμήματος Η.Φ., με το από 29.6.2001 πιστοποιητικό του βεβαιώνει ότι ο αναιρεσείων κατά τα ως άνω χρονικά διαστήματα που νοσηλεύτηκε στην εν λόγω κλινική του (Β΄ Οφθαλμολογικό Τμήμα) διαπιστώθηκε ότι έπασχε «από σακχαρώδη διαβήτη που είχε προσβάλει σοβαρότατα και τους δύο οφθαλμούς με αιμορραγία και ελκωτική αποκόλληση γι'αυτό και υπεβλήθη σε χειρουργικές επεμβάσεις του πρόσθιου και οπίσθιου ημιμορίου του οφθαλμού. Ότι παρά το ότι επετεύχθη ένα καλό αποτέλεσμα, συγκριτικά βέβαια με την προεγχειρητική του κατάσταση, η όρασή του κατά την τελευταία εξέτασή του που έλαβε χώρα την 27.6.2001 ήταν για τον δεξιό οφθαλμό αντίληψη φωτός και για τον αριστερό οφθαλμό ορατότητα μικρότερη του 1/20 με διόρθωση». Από τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά – συνεχίζει το Εφετείο – αποδεικνύεται ότι ο αναιρεσείων όχι μόνον απέκρυψε από τους αναιρεσίβλητους ότι έπασχε από σακχαρώδη διαβήτη, αλλά και μετά την εκδήλωση επιπλοκών στην υγεία του (από τον σακχαρώδη διαβήτη) στα τέλη Μαρτίου του 2000 εξακολούθησε να παρέχει τη συμφωνημένη με τη σύμβαση εργασία του, εν αγνοία των αναιρεσίβλητων, αν και είχε τη δυνατότητα να ζητήσει και να εισαχθεί προς νοσηλεία σε νοσοκομείο στο Χιούστον του Τέξας των Η.Π.Α., μέχρις ότου η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε θεαματικά, με αποτέλεσμα να εισαχθεί στο ως άνω νοσοκομείο στη Νικαράγουα. Η πρώτη αναιρεσίβλητη, αγνοούσα πλήρως την υφιστάμενη κατάσταση της υγείας του αναιρεσείοντος, δεν είχε τη δυνατότητα να απαλλάξει αυτόν από τα καθήκοντά του ευθύς αμέσως μετά την εμφάνιση των ως άνω διαβητικών επιπλοκών. Με βάση αυτές τις παραδοχές το Εφετείο έκρινε, ότι η τύφλωση του αναιρεσείοντος και η εξ αυτής μόνιμη ολική (άνω του 67%) ανικανότητά του προς εργασία, που αυτός υπέστη κατά την εκτέλεση της εργασίας του στο ως άνω πλοίο, δεν οφείλεται σε αιφνίδιο και απρόβλεπτο εξωτερικό γεγονός ξένο προς

τον οργανισμό του, αλλά σε προϋπάρχουσα πάθησή του (σακχαρώδη διαβήτη) η οποία εκδηλώθηκε επιδεινούμενη κάτω από συνθήκες σύμφυτες και προσιδιάζουσες στη φύση της εργασίας του Πλοιάρχου και των παράλληλων καθηκόντων του Ανθυποπλοιάρχου που ανέλαβε με τη ναυτολόγησή του να εκτελέσει, και, επομένως, δεν μπορεί κατά το ν. 551/1915, να χαρακτηριστεί ότι είναι απότοκος εργατικού ατυχήματος. Μετ'απόρριψη δε της έφεσής του, και ως προς το πρώτο κεφάλαιο της ένδικης αγωγής που αφορά αποζημίωση του αναιρεσειόντος από το επικαλούμενο ως άνω εργατικό ατύχημα, επικύρωσε την εκκαλούμενη απόφαση που έκρινε όμοια και την απέρριψε κατά τούτο. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο δεν παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 288, 662 Α.Κ. και 1 του ν. 551/1915, αφού υπό τα δεκτά γενόμενα περιστατικά οι αναιρεσίβλητοι αγνοούσαν την ανωτέρω νόσο του αναιρεσειόντος και την επιδείνωσή της και δεν παραβίασαν γι'αυτό την έναντι του πλοιάρχου υποχρέωση πρόνοιας αυτών, ώστε να υπάρχει εργατικό ατύχημα με την προεκτεθείσα έννοια. Εξάλλου, το Εφετείο διέλαβε στην απόφασή του επαρκείς και σαφείς αιτιολογίες στα ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα της παραλείψεως του αναιρεσειόντος πλοιάρχου να γνωστοποιήσει στους αναιρεσίβλητους εργοδότες του στην προϋπάρχουσα της ναυτολογήσεώς του νόσο κατά την αρχική ιατρική εξέτασή του ή αμέσως μετά την εκδήλωση των συμπτωμάτων επιδεινώσεως αυτής και της άγνοιας από τους αναιρεσίβλητους της καταστάσεως της υγείας του μέχρι της εισαγωγής του στο νοσοκομείο της Νικαράγουας και της ειδοποίησεως αυτών από τον Α' μηχανικό του πλοίου. Επομένως, οι σχετικοί πρώτος, δεύτερος, τρίτος και τέταρτος, από το άρθρο 559 αριθμ. 1 και 19 του Κ.Πολ.Δ., λόγοι της αναιρέσεως με τους οποίους υποστηρίζονται τα αντίθετα, είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν. (Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης της 7/2004 απόφασης του Εφετείου Πειραιώς).